

5. AGREEMENT ON TRADE-RELATED ASPECTS OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS. URL:

<https://www.worldtradelaw.net/document.php?id=uraagreements/tripsagreement.pdf> (звернення: 18.10.2025)

6. Copyright Act – Japanese/English – Japanese Law Translation. URL: <https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws/view/4207#:~:text> (дата звернення: 13.10.2025)

7. Geneva Act (1999) (Authentic text). URL: <https://www.wipo.int/wipolex/en/text/285198> (дата звернення: 18.10.2025)

8. Paris Convention for the Protection of Industrial Property URL: https://www.unido.org/sites/default/files/2014-04/Paris_Convention_0.pdf (дата звернення: 18.10.2025)

9. Patent Act – Japanese/English – Japanese Law Translation. URL: <https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws/view/4097#:~:text> (дата звернення: 14.10.2025)

10. Trademark Act – Japanese/English – Japanese Law Translation. URL: <https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws/view/4032#:~:text> (дата звернення: 17.10.2025)

11. 実用新案法-日本語／英語-日本法令外国語訳DBシステム. URL: <https://www.japaneselawtranslation.go.jp/ja/laws/view/4259#:~:text> (дата звернення: 14.10.2025)

12. 意匠法-日本語／英語-日本法令外国語訳DBシステム. URL: <https://www.japaneselawtranslation.go.jp/ja/laws/view/3269#:~:text> (дата звернення: 16.10.2025)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-557-3-13>

**АДВОКАТ ЯК ЗАХИСНИК У СФЕРІ МИТНОЇ СПРАВИ:
АКТУАЛЬНІСТЬ ПОЗАСУДОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ**

Єфіменко В. Д.

*аспірант кафедри приватного та публічного права,
Київський національний університет технологій та дизайну
м. Київ, Україна*

У науковому дискурсі, присвяченому дослідженню захисної функції адвокатури та визначенню ролі адвоката як суб'єкта надання правничої допомоги, переважає підхід, який зводить зміст захисту переважно до судової стадії вирішення спорів. Така позиція, на наш погляд, істотно

обмежує сприйняття комплексного значення адвокатської діяльності, редукуючи її виключно до процесуального виміру. Водночас, відсутність чіткої нормативної регламентації функцій адвоката у сфері митних правовідносин лише підсилює правову невизначеність цього питання.

Безперечно, саме у площині судового представництва адвокат найповніше реалізує свою фахову компетенцію, забезпечуючи професійний захист прав і законних інтересів клієнта. Проте результативність адвокатської діяльності не обмежується лише судовими формами – досягнення аналогічних правових наслідків можливе й через інші механізми правового впливу.

Зокрема, як зазначає Анікеєв Г. Б. у своїй дисертаційній роботі, серед загальних способів судового захисту прав та законних інтересів можна виокремити такі:

- припинення всіх дій, що порушують право;
- відновлення правової ситуації до рівня status quo;
- припинення правовідносин;
- визнання незаконними рішень, дій або бездіяльності органів

державної влади і їхніх посадових осіб [1, с. 30].

Статистика, яка міститься в Звіті щодо стану розгляду судами справ за участі митниць Держмитслужби, доступному у відкритих джерелах в мережі інтернет дозволяє помітити ще один неочевидний наслідок такого підходу.

За період з 01.01.2024 по 30.06.2024 загальна кількість судових справ, які знаходились на розгляді митниць у судах всіх інстанцій, становить – 11 800 справ на суму 5 512 587 тис. грн (у тому числі: 8 207 справ на суму 3 871 125 тис. грн – справи, провадження по яких було порушено у минулих роках та 3 593 справи на суму 1 641 462 тис. грн – справи, провадження по яких було порушено у звітному році).

Розглянуто 3 341 справу на суму 1 146 484 тис. грн, з них:

- на користь митниць Держмитслужби вирішено 455 справ на суму 317 948 тис. грн. Справ про оскарження рішень про коригування митної вартості товарів – 286 на суму 79 564 тис. грн.
- на користь позивачів вирішено 2 886 справ на суму 828 536 тис. грн. Справ про оскарження рішень про коригування митної вартості товарів – 2 735 на суму 701 929 тис. грн.

За позовами до митниць Держмитслужби – 11 737 справ на суму 5 413 356 тис. грн, у тому числі:

- 133 справи на суму 239 888,76 тис. грн – про оскарження податкових повідомлень-рішень;
- 10 122 справи на суму 2 913 055,37 тис. грн – щодо оскарження рішень про коригування митної вартості товарів;

- 363 справ на суму 72 467,04 тис. грн – про оскарження класифікаційних рішень;
- 29 справ на суму 5 106,77 тис. грн – щодо оскарження рішень про країну походження товарів;
- 26 справ на суму 4 145,43 тис. грн – про оскарження відмови у наданні податкових пільг;
- 126 справ на суму 202 958,10 тис. грн – спори про повернення з держбюджету сплачених податків;
- 77 справ на суму 55 139,51 тис. грн – спори про стягнення збитків, спричинених здійсненням (не здійсненням) митного контролю та оформлення;
- 507 справ на суму 1 904 330,83 тис. грн – інші спори;
- 16 справ на суму 3 740,91 тис. грн – спори щодо звільнення у зв'язку з люстрацією;
- 338 справ на суму 12 523,12 тис. грн – інші спори пов'язані з проходженням публічної служби [2].

Аналізуючи вищенаведені статистичні показники розгляду адміністративних справ у митній сфері, з урахуванням результатів вирішення спорів, можна констатувати, що суди ухвалюють рішення на користь позивачів у середньому у 5–6 разів частіше, ніж на користь митних органів Держмитслужби. Така диспропорція свідчить не лише про достатній рівень обґрунтованості вимог позивачів, але й про суттєве навантаження, яке створює реалізація адвокатами функції захисту як форми професійної правничої допомоги на стадії судового розгляду спору в межах адміністративно-судової площини.

Водночас, розглядаючи поняття «захисту» в контексті митної справи, доцільно акцентувати увагу на необхідності посилення ролі позасудових механізмів врегулювання спорів між учасниками митних правовідносин та структурними підрозділами Державної митної служби. Адже більшість таких конфліктів виникає внаслідок протиправних дій або бездіяльності суб'єктів публічної адміністрації, а тому особа має право відстоювати свої інтереси як самостійно, так і за участю адвоката не лише з урахуванням механізмів, наданих адміністративним судочинством.

З огляду на наведене, можна зробити висновок, що «захист» у митній сфері – це одна з ключових форм професійної правничої допомоги адвоката, що має конституційні гарантії та нормативне підґрунтя. Його сутність полягає у забезпеченні особі можливості отримати кваліфіковану підтримку адвоката, іншого фахівця у галузі права чи уповноваженого представника для реалізації свого права на захист як в судовому так і в позасудовому порядку.

Література

1. Анікеєв Г.Б. Захисна функція юридичної допомоги в адміністративному процесі : дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Харків : Харківський національний університет внутрішніх справ. 2012. 188 с.

2. Звіт щодо стану розгляду судами справ за участі митниць Держмитслужби протягом січня – грудня 2024 року. URL: <https://customs.gov.ua/rozgliad-sporiv-u-sudovomu-poriadku>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-557-3-14>

ЗАХИСТ ПРАВА НА ЖИТТЯ У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ: ПІДХІД ЄСПЛ

Іщенко О. О.

*студентка 3 курсу факультету слідчої та детективної діяльності,
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Право на життя є однією з фундаментальних гарантій, закріплених у Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, і виступає базовою передумовою реалізації інших прав і свобод. У сучасних умовах збройного конфлікту на території України це право набуває особливого значення, адже його дотримання безпосередньо пов'язане з захистом цивільного населення, військовослужбовців та інших осіб, що перебувають у зоні бойових дій [5, с. 27]. Порушення права на життя у збройних конфліктах не лише становить загрозу національній безпеці та конституційному ладу, але й тягне міжнародно-правову відповідальність держави [3, с. 212]. У практиці Європейського суду з прав людини сформувалася доктрина захисту права на життя в умовах збройних конфліктів, що особливо важливо для України в контексті міждержавних справ проти Російської Федерації [1].

В Європейській конвенції з прав людини (ЄКПЛ) стаття 2 встановлює обов'язки держав щодо захисту життя: держава зобов'язана не тільки утримуватися від свавільного позбавлення життя, а й вживати превентивних заходів для захисту життя під час збройних конфліктів [4, с. 45–58]. ЄСПЛ у своїй практиці наголошує, що порушення права на життя може виникнути як внаслідок прямого застосування сили державою, так і через її бездіяльність, зокрема неналежну організацію захисту